

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság dr. Hegedűs István pártfogó ügyvéd által képviselt **felperesnek** dr. Kovács Éva Katalin jogtanácsos által képviselt **I.r.** és dr. Sulyok Ágnes Teréz ügyvéd mint ügygondnok által képviselt **II.r. alperesek** ellen **szerződés érvénytelenségének megállapítása** iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 25.P.86.147/2005. szám alatt indult és másodfokon a Fővárosi Bíróság 44.Pf.631.673/2007/4. számú ítéletével befejezett perében az említett jogerős ítélet ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán, a 2011. március 29-én megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Bíróság 44.Pf.631.673/2007/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt az I.r. alperesnek 6.250 (Hatezerkettőszázötven) Ft felülvizsgálati perköltséget.

A II.r. alperes ügygondnokaként eljáró dr. Sulyok Ágnes Teréz ügyvéd díját 6.250 (Hatezerkettőszázötven) Ft munkadíj + ÁFA összegben állapítja meg.

Felhívja a Legfelsőbb Bíróság Költségvetési és Ellátási Főosztályát, hogy fenti összeget az ellátmány terhére utalja ki az ügygondnok részére.

Dr. Hegedűs István pártfogó ügyvéd díját az állam viseli és a Legfelsőbb Bíróság erről az elsőfokú bíróság útján értesíti a Fővárosi Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálatát (1116 Budapest, Hauszmann Alajos u. 1-3.).

Ez ellen az ítélet további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az I.r. alperes, mint hitelező, valamint az akkor még házastársakként együtt élő felperes és II.r. alperes, mint adósok

által 2000. szeptember 14-én megkötött kölcsönszerződés szerint az I.r. alperes lakás vásárlásához 2015. szeptember 1-i lejáratával, 17,5 %-os ügyleti kamat kikötése mellett 4.000.000 Ft összegű kölcsönt folyósított az adósoknak és a kölcsön visszafizetésének biztosítására a szerződő felek az I.r. alperes javára jelzálogjogot alapítottak az adósok közös tulajdonát képező budapesti ingatlanon. 2001. március 1-től a hitelkamat 16 % mértékűre csökkent. A felperes 2003. szeptember 22-én kelt levelében közölte az I.r. alperessel, hogy egyösszegben ki kívánja egyenlíteni még fennálló kölcsöntartozását. Az I.r. alperes ezt követően elkészített elszámolását elfogadhatatlannak találta, az volt az álláspontja, hogy az I.r. alperes által tartozásként kimutatott összeg jóval magasabb annál, mint ami az I.r. alperest jogosan megilletné. Az eredménytelen egyeztetés ellenére a felperes 2003. december 22-én 3.113.270 Ft-ot kifizetett az I.r. alperesnek, az I.r. alperes szerint azonban a tartozás nem szűnt meg és 2004. február 19-én kelt levelében 612.459 Ft-ban jelölte meg a még fennálló tartozás összegét.

A felperes keresetében az alperesekkel szemben a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság 32. sorszámú ítéletével a felperes keresetét elutasította.

Az elsőfokú ítélet szerint az I.r. alperes nem sértette meg a Ptk. 205. § /5/ bekezdésében írtakat. A felperes számára az általános szerződési feltételek megismerhetők és áttanulmányozhatók voltak, mert a felperes maga adta elő a 32. sorszám alatti jegyzőkönyvben, hogy azokat részére a szerződéskötés napjának délelőttjén átadta az I.r. alperes, a szerződéskötésre pedig csak délután került sor. A perbeli kölcsönszerződésben az I.r. alperes olyan általános szerződési feltételeket alkalmazott, amelyek nem tértek el lényegesen a szokásos szerződési gyakorlattól, más ügyféllel megkötött szerződések tartalmától. Azzal, hogy az I.r. alperes az üzletszabályzatot a szerződéskötés előtt átadta és annak megismerését ezzel lehetővé tette, eleget tett a Ptk. 205. § /5/ bekezdésében írtaknak, tehát a felperest „saját hibájából érte meglepetés az előtörlesztés megkísérlésekor”.

Az elsőfokú bíróság szerint a felperes alaptalanul állítja, hogy az I.r. alperesnek írásban kellett volna nyilatkoznia a felperest és a II.r. alperest arról, hogy az általános szerződési feltételeket magukra nézve kötelezően elfogadják. A kölcsönszerződés V. pontja ugyanis kimondja, hogy a kölcsönszerződés részét képezi az I.r. alperes Általános Üzletszabályzata, az ingatlanfedezet mellett igényelhető hitelekéről és a lakáscélú támogatásokról szóló Üzletági Üzletszabályzat és az irányadó hirdetések is. Emellett a kölcsönszerződés V. pontjában

a felperes és a II.r. alperes kifejezetten nyilatkoztak arról, hogy a hivatkozott üzletszabályzatokat a kölcsönszerződés aláírása előtt kézhez kapták, azok tartalmát, valamint a hirdetményekben foglaltakat is megismerték, megértették és magukra nézve kötelezőnek elfogadták.

Azt is alaptalanul állítja a felperes, hogy a kamatlábak tekintetében az I.r. alperes tévedésbe ejtette, mert az I.r. alperes az üzletszabályzatban írtaknak megfelelően mindig kifüggesztette az ügyfélforgalom számára nyitva álló helyiségeiben a kamatlábakra vonatkozó hirdetményeit. A felperes nem volt a szerződés megkötésekor lényeges körülmény tekintetében tévedésben, de ha lett is volna, azt az I.r. alperes nem ismerhette fel és nem is okozhatta.

Az elsőfokú ítélet szerint a kölcsönszerződésnek nincs nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző rendelkezése, nem minősül ilyennek az ingatlan jelzálogjoggal való megterhelése sem.

A Fővárosi Bíróság 4. sorszámú ítéletében az elsőfokú ítéletet a per főtárgyára nézve helyes indokai alapján helybenhagyta.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapító új határozat meghozatalát kérte. Felülvizsgálati kérelmét a következőkkel indokolta:

Jogszabálysértő módon, a Pp. 114. §-át megsértve folytatták le a bíróságok az eljárást. A tanács elnöke a mellette ülő bíró háta mögött diktált a jegyzőkönyvvezetőnek, nem beszélt a felperes számára hangosan és érthetően, nem olvasták vissza tárgyaláson azt, amit jegyzőkönyvbe szándékoztak venni és nem vették jegyzőkönyvbe a felperes kifogásait.

Hamis tartalmú jegyzőkönyvet készítettek a 2007. október 9-i tárgyalásról, a felperes előadásait hiányosan és torzítva vették jegyzőkönyvbe, viszont a felperes részéről soha el nem hangzott nyilatkozatokat rögzítettek a jegyzőkönyvben. A 2007. október 9-i tárgyalásról készült jegyzőkönyv, valamint az annak tartalmát sérelmező felperesi beadványok összehasonlításával megdöbbentő erővel bizonyított a közokirathamisítás ténye, és hogy a bíróság megsértette a Pp. 117. § /2/ bekezdés b) pontjának és 195. § /1/ bekezdésének rendelkezését.

A másodfokú ítélet indoklása több valótlan állítást tartalmaz. A felperes soha nem állította, hogy a szerződés aláírása előtt megismerhette az általános szerződési feltételeket.

Az I.r. alperes valójában semmilyen módon nem adott a szerződés aláírása előtt külön figyelemfelhívó tájékoztatást arról, hogy a bank „korlátlan szerződésmódosítási jogosultságot szeretne magának biztosítani a szerződésben”, ilyen feltétellel a felperes nem is kötött volna szerződést. Nem kapott figyelemfelhívó tájékoztatást arról sem, hogy az általános szerződési feltételek szerint nem illeti meg elállási, felmondási jog. A szokásostól eltérő

szerződési feltételekre nem kívánta felhívni az I.r. alperes ügyfelei figyelmét, ezért azokat aláhúzással, eltérő nyomtatással, vagy eltérő színnel nem is jelölte meg. Az I.r. alperes a 32 oldalas ÁSZF-et a kölcsönszerződés aláírásának percében adta át a felperesnek azzal, hogy az a már elmondottakat tartalmazza és ezzel az eljárásával megsértette a Ptk. 205. § /5/ bekezdésében és a Legfelsőbb Bíróság Gazdasági Kollégiuma 37. számú állásfoglalásában írtakat. Az I.r. alperes nem tette közzé kamatszámítási módszereit, hátrányos feltételek elfogadását kényszerítette a felperesre, visszaélt gazdasági erőfölényével. Ezzel megsértette a Htp. 203. § /3/ bekezdés c) pontjában, a Tpv. 21. §-ában, az EU szerződés 82. pontjában és a Ptk. 5. § /2/ bekezdésében írtakat.

Nem tettek eleget az eljárt bíróságok a valós tényállás teljeskörű felderítésére vonatkozó kötelezettségüknek, a felperes által közölt egyes tényeket és körülményeket döntésük során indoklás nélkül figyelmen kívül hagyták. Meg kellett volna állapítaniuk, hogy a kölcsönszerződés megkötésére megtévesztéssel, a jogszabályok megkerülésével és a Ptk. 205. § /5/ bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség elmulasztásával került sor, hogy az jóerkölcsbe ütközik.

Mindezekre tekintettel mindkét ítélet sérti a Pp. 2. § /1/ bekezdésében és 7. § /1/ bekezdésében írtakat is.

Az alperesek a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, vizsgálhatta, és arra a megállapításra jutott, hogy az nem jogszabálysértő.

A felperes felülvizsgálati kérelmében kifogásolta, hogy a per tárgyalásain elhangzottak jegyzőkönyvezésére nem szabályszerűen került sor, a nyilatkozatait a tárgyalási jegyzőkönyvek - különösen a 2007. október 9-i jegyzőkönyv -nem a valóságnak megfelelően tartalmazzák.

Rámutat a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság arra, hogy az elsőfokú bíróság 34. sorszámú végzésével elutasította a felperesnek azt a kérelmét, melyet az első fokú eljárásban megtartott 2006. szeptember 14-i tárgyalás jegyzőkönyvének kiegészítése iránt nyújtott be és e végzés ellen a felperes jogorvoslattal nem élt. A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott 2007. október 9-i tárgyalás megtartására a másodfokú eljárás során került sor. A felperes e tárgyalás jegyzőkönyvének kijavítása és kiegészítése iránt is kérelmet nyújtott be, melyet a Fővárosi Bíróság 9. sorszámú végzésével utasított el. E végzés ellen a felperes fellebbezést és kifogást is előterjesztett, mindkét jogorvoslati kérelmét a Fővárosi Bíróság 12. sorszámú végzésével elutasította, és ezt a végzést a Fővárosi Ítéltábla 25.983/2008/2.számú végzésével helybenhagyta. Ez utóbbi végzés elleni fellebbezését a Fővárosi Ítéltábla hivatalból elutasította,

mely végzést a Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság 2009. március 17-én meghozott Gf.IX.30.068/2009/2. számú végzésével helybenhagyott.

A jegyzőkönyvek kijavítása és kiegészítése tárgyában, azaz nem az ügy érdemében hozott jogerős végzések ellen a Pp. 270. § /2/ bekezdése értelmében felülvizsgálatnak nincs helye, és a jelen felülvizsgálati eljárás tárgyát képező jogerős ítélet elleni felülvizsgálati eljárásban a Legfelsőbb Bíróság nem vizsgálhatja a jegyzőkönyvek készítésével kapcsolatos azon eljárási szabálysértések fennállását sem, melyek fennállása tekintetében már jogerős határozatok születtek. Ezért mellőzte a Legfelsőbb Bíróság annak vizsgálatát, hogy a közokiratnak minősülő tárgyalási jegyzőkönyvek készítésekor megsértették-e az eljárt bíróságok a Pp. felülvizsgálati kérelemben hivatkozott szabályait.

A felülvizsgálati kérelem szerint az eljárt bíróságok a felperes személyes előadása és az alperes ellenkérelme alapján alaptalanul állapították meg, hogy az általános szerződési feltételeknek a szerződés részévé vált feltételei a szerződés aláírása előtt a felperes számára megismerhetők és áttanulmányozhatók voltak.

Általános szerződési feltételnek az olyan feltétel minősül, amelyet az egyik fél több szerződés megkötése céljából egyoldalúan előre meghatároz és amelynek meghatározásában a másik fél nem működhetett közre. A Ptk. szerint csak akkor válik a szerződés részévé az általános szerződési feltétel, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje és ha azt a másik fél kifejezetten, vagy ráutaló magatartással elfogadta (Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209/C. §-a, 205. §-ának /3/ bekezdése).

A perbeli, 2000. szeptember 14-én aláírt kölcsönszerződés V. fejezete rögzítette, hogy a szerződés részét képezi az I.r. alperes mindenkor hatályos Általános Üzletszabályzata, az ingatlanfedezet mellett igényelhető hitelekéről és a lakáscélú támogatásokról szóló Üzletági Üzletszabályzata, valamint irányadó hirdetményei. A szerződés V. fejezete tartalmazta a felperes és a II.r. alperes azon nyilatkozatát is, hogy a szerződés aláírása előtt ezen üzletszabályzatokat, valamint az I.r. alperes hirdetményében foglaltakat megismerték és megértették, magukra nézve kötelezően elfogadták, és hogy az elolvasott és megértett szerződést, mint akaratukkal mindenben egyezőt jóváhagyólag írták alá.

A felperes a per során azt nem vitatta, hogy az üzletszabályzatok már a szerződés aláírása előtt rendelkezésére álltak, hanem azt sérelmezte, hogy azokat csak közvetlenül a szerződés aláírása előtt kapta meg, így nem állt elég idő rendelkezésére az üzletszabályzatok áttanulmányozásához és őt az I.r. alperest hátrányos feltételek elfogadására kényszerítette. Figyelemmel azonban arra, hogy a felperes a szerződésben akként nyilatkozott, hogy az üzletszabályzatokat nemcsak kézhez kapta, de annak tartalmát és a hirdetményben foglaltakat meg is ismerte, a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a szerződésben rögzített

nyilatkozatával ellentétben az I.r. alperes nem biztosított lehetőséget az üzletszabályzatok és a hirdetményben foglaltak áttanulmányozására, ebben megakadályozta a felperest, aki lényegében az I.r. alperes magatartása miatt kényszerült a szerződés azonnali aláírására. Ilyen körülményeket azonban a felperes bizonyítani nem tudott.

A felperes azt is előadta a per során, hogy az üzletszabályzatokat a szerződéskötés után három évvel tanulmányozta át, és ekkor szembesült azzal, hogy a szerződés olyan „meglepő kikötéseket” tartalmaz, melyekre a szerződéskötés előtt az alperes elmulasztotta felhívni a figyelmét. Erre alapítottan hivatkozott felülvizsgálati kérelmében is a Ptk. 205. § /5/ bekezdésének megsértésére. E jogszabályhely ténylegesen tartalmazza, hogy külön kell a másik felet arról az általános szerződési feltételről tájékoztatni, amely a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen eltér, vagy eltér a felek között korábban alkalmazott valamely kikötéstől. Az ezzel kapcsolatos tájékoztatás elmulasztása azonban nem teszi a szerződést érvénytelenné. A Ptk. 205. § /5/ bekezdésének második mondata akként rendelkezik, hogy a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen eltérő, vagy a felek között korábban alkalmazott kikötéstől eltérő feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha azt a másik fél – külön figyelemfelhívó tájékoztatást követően – kifejezetten elfogadta. Ebből következően a külön tájékoztatás elmulasztásának a következménye csak az lehet, hogy az ilyen feltételt nem lehet a szerződés részének tekinteni. Ennek a körülménynek azonban semmilyen jelentősége nem lehet a perbeli szerződés érvénytelensége szempontjából, holott a felperes kereseti kérelme, ahogy felülvizsgálati kérelme is a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányult.

A rendelkezésre álló iratok alapján nem nyert bizonyítást, hogy az I.r. alperes a Ptk. 5. § /2/ bekezdése által tiltott joggal való visszaélést követett volna el, mint ahogy az sem, hogy az I.r. alperes az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203. § /3/ bekezdés c) pontjában írtakat megsértve, elmulasztott volna ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségeiben hirdetményt közzétenni a kamatokról és a kamatszámítás módszeréről. A bizonyítatlanságot pedig a felperes terhére kellett értékelni (Pp. 164. § /1/ bekezdés).

A polgári peres bíróságnak nincs hatásköre annak megállapítására, hogy az I.r. alperes gazdasági erőfölényével visszaélt-e, figyelemmel az 1996. évi LVII. törvény 45. és 86. §-ában foglaltakra.

A felperes az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében nem hivatkozott a Ptk. 200. § /2/ bekezdésében írt érvénytelenségi okokra, így ezen érvénytelenségi okok fennállását a másodfokú bíróság nem vizsgálta és ebből következően a Legfelsőbb Bíróság sem

vizsgálhatta. A fellebbezés az érvénytelenségi okok közül csak az I.r. alperesnek a szerződéskötéskor tanúsított megtévesztő magatartására utalt, ugyanakkor nem bizonyította a perben a Ptk. 210. § /2/ bekezdésében írt tényállási elemek fennállását.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Pp. 275. § /3/ bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A személyes költségmentességben részesült felperes eredménytelenül nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, ezért a Pp. 270. § /1/ bekezdése és 78. § /1/ bekezdése alapján köteles megfizetni az I.r. alperes jogtanácsosi munkadíj formájában felmerült - ÁFA-t nem tartalmazó - felülvizsgálati perköltségét. A pártfogó ügyvéd díjával kapcsolatos rendelkezés a Pp. 87. § /2/ bekezdésén alapul.

Budapest, 2011. március 29.

.Vezekényi Ursula sk.a tanács elnöke
.Lőrincz Györgyné sk.előadó-bíró
Gyöngyösiné dr.Gyügyei Klára sk.bíró